

МШМТ (Міністерство освіти, молоді та спорту)

«ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ» ДЛЯ БАТЬКІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1. Дитина повинна бути достатньо фізично розвинутою і рухливою, свідомо керувати своїм тілом, бути самостійною в самообслуговуванні

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- рухається скоординовано, досить спритна і здібна (наприклад, кидає і ловить м'яч, зберігає рівновагу на одній нозі, бігає, стрибає, безпечно рухається в звичайному середовищі)
- роздягається, одягається і взувається (застібає і розстібає навіть маленькі гудзики, одягає шнурки, одягає шапку, рукавички)
- самостійна під час прийому їжі (правильно користується столовими приборами, наливає напій, їсть чисто, використовує серветку)
- самостійно дотримується особистої гігієни (користується носовиком, може видути ніс, миє і сушить руки, користується туалетним папером, користується зливним пристосуванням в туалеті, прибирає за собою)
- виконує дрібні прибиральні роботи (збирає та прибирає предмети та допоміжні засоби у відведеному місці, готує інші допоміжні засоби, вирівнює іграшки)
- піклується про свої речі (тримає їх в порядку).

2. Дитина повинна бути відносно емоційно незалежною і вміти контролювати та керувати своєю поведінкою

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- справляється з розлукою з батьками
- діє самостійно, має думку, погоджується і не погоджується
- проявляється емоційно стійким, без значних коливань настроєм
- володіє та контролює собою (адекватно реагує на незначну невдачу, може відкласти бажання, може пристосовуватися до конкретних дій чи ситуацій)
- усвідомлює відповідальність за свою поведінку
- дотримується узгоджених правил.

3. Дитина повинна мати відповідні мовні, мовленнєві та комунікативні навички

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- правильно вимовляє всі звуки (включаючи шипіння, обертання, пом'якшення)
- говорить реченнями, може розповісти історію, описати ситуацію тощо
- говорить граматично правильно (тобто правильно використовує рід, цифри, час, форми, слова, прийменники тощо)
- розуміє більшість слів і виразів, які зазвичай вживаються в його оточенні
- має достатній словниковий запас, може назвати більшість того, що його оточує
- він природно і зрозуміло розмовляє з дітьми та дорослими, веде розмову та поважає правила

- намагається написати своє ім'я друкованими літерами (підписує малюнок знаком або літерою)
- використовує природне невербальне спілкування (жести, міміка, мова тіла тощо)
- співпрацює в групі.

4. Дитина повинна вміти координувати рух рук і очей, дрібну моторику, орієнтацію праворуч-ліворуч

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- вміє поводитися з предметами повсякденної потреби, іграшками, допоміжними засобами та інструментами (працює з наборами, моделює, вирізає, малює олівцями, малює фарбами, складає папір, витягує, приклеює, правильно перевертає аркуші в книзі тощо)
- справляється з невеликими предметами (намистинами, дрібними будівельними елементами тощо)
- вона тримає олівець правильно, тобто двома пальцями, підтриманими третім, з розслабленим зап'ястям
- веде лінію олівця, штрихи при малюванні плавні, (обкреслює малюнок, зафарбовує, на малюнку добавляються деталі та вирази руху)
- може імітувати основні геометричні фігури (квадрат, коло, трикутник, прямокутник), різні фігури (або букви)
- розрізняє праву і ліву сторону, праву і ліву руку (може помилятися)
- розрізняє праву і ліву сторону, праву і ліву руку (може помилятися)
- використовує праву чи ліву руку під час малювання чи в інших видах діяльності, де застосовуються переваги рук (зазвичай зрозуміло, правша чи лівша дитина).

5. Дитина повинна вміти розрізняти зорове і слухове сприйняття

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- розрізняє і порівнює істотні ознаки і властивості предметів (кольори, розміри, форми, матеріал, малюнок і фон), знаходить їх спільні та відмінні ознаки
- складає слово з кількох почутих складів і картинку з кількох форм
- розрізняє звуки (загальні предмети та акустичні ситуації, а також звуки простих музичних інструментів)
- розпізнає відмінності між звуками (м'якими і твердими, короткими і довгими)
- слухом розкладає слово на склади (аплодує складам у слові)
- знаходить відмінності на двох малюнках, доповнює деталі
- розрізняє прості образні символи та знаки, а також прості символи та знаки з абстрактною формою (букви, цифри, основні дорожні знаки, піктограми)
- помічає зміни в оточенні, на зображенні (що нового, чого не вистачає)
- правильно реагує на світлові та акустичні сигнали.

6. Дитина повинна вміти керувати простими логічними й мисленнєвими операціями та бути обізнаною з основними математичними поняттями

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- має уявлення про цифри (показує цифру на пальцях або предметах, рахує на пальцях, вміє рахувати по одному, розуміє, що цифра виражає кількість)
- орієнтується в елементарних рахунках (перераховує ряди цифр і підраховує кількість елементів у діапазоні не менше п'яти (десяти))
- порівнює кількість двох маленьких комплектів, тобто в кількості до п'яти елементів (розпізнає різницю та визначає, на скільки один більший чи менший)
- розпізнає основні геометричні фігури (коло, квадрат, трикутник тощо)
- розрізняє та порівнює властивості предметів
- сортує, групує та розподіляє предмети за заданими критеріями (намистини на групи за кольором, формою, розміром)
- думає, веде прості думки, коментує те, що він робить («думає вголос»)
- розуміє прості відносини та контексти, розв'язує прості проблеми та ситуації, словесні приклади, завдання, головоломки, ребуси, лабіринти
- розуміє просторово-часові терміни (наприклад, над, під, внизу, вверху, всередині і зовні, раніше, пізніше, вчора, сьогодні), терміни, що позначають розмір, вагу (наприклад, довгий, короткий, малий, великий, важкий, легкий).

7. У дитини повинна бути достатньо розвинена спрямована увага і здатність спрямовано запам'ятовувати і свідомо вчитися

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- концентрує увагу на діяльності на певний проміжок часу (прибл. 10-15 хв.)
- «дозволяє» переконати себе щодо спрямованого навчання (може зосередитися на тих видах діяльності, які йому зараз нецікаві)
- цілеспрямовано пам'ятає пережите, побачене, почуте, здатна пригадати та відтворити це через розумний час, частково й оцінити
- запам'ятовує прислів'я, вірші, пісні
- приймає завдання чи обов'язок, присвячує себе дорученій діяльності, не тікає від інших, вміє докладати зусиль і виконувати їх
- дотримується інструкцій
- працює самостійно.

8. Дитина повинна бути достатньо соціально незалежною і в той же час соціально сприйнятливою, здатною співіснувати з однолітками в групі.

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- застосовує основні соціальні правила (здоровається, уміє попросити, подякувати, вибачитися)
- встановлює контакти з дітьми та дорослими, спілкується з ними зазвичай без проблем, з дітьми, до яких відчуває прихильність, дружить
- не боїться на деякий час розлучитися зі своїми близькими
- є партнером у грі (шукає партнера для гри, домовляється щодо гри, розподіляє та змінює ролі в інтересах гри)
- бере участь у груповій роботі, співпрацює у спільній діяльності, пристосовується до думок та рішень групи
- веде переговори і погоджується, висловлює і відстоює свою думку

- в групі (у сім'ї) дотримується заданих і зрозумілих правил, якщо даються інструкції, то розуміє їх дотримання
- дитина доброзичлива, чуйна і уважна до інших дітей (ділиться іграшками, допоміжними засобами, ласощами, розподіляє завдання, помічає, чого хоче інший)
- вміє брати до уваги інших (вміє домовлятися, чекати, чергувати, допомагати молодшим).

9. Дитина повинна сприймати культурні стимули і проявляти творчість

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- дитина уважно слухає або з цікавістю дивиться літературні, кіно-, драматичні чи музичні вистави
- її зацікавить виставка картин, ляльок, фотографій, відвідування зоологічного чи ботанічного саду, приватного господарства, ферми тощо.
- вміє брати участь у дитячих культурних програмах, розважальних заходах, святах, спортивних заходах
- дитина коментує свої переживання, розповідає те, що бачила, чула, може сказати, що було цікаво, що її зацікавило, що було правильно, що ні
- вона цікавиться книжками, знає багато казок та оповідань, має улюблених героїв
- знає різноманітні пісні, вірші та прислів'я
- співає прості пісні, розрізняє та дотримується ритму (наприклад, плескання, бубнування)
- створює, моделює, малює олівцями, малює фарбами, вирізає, клеїть, тягне, збирає, виготовляє
- грає творчі та тематичні вистави (наприклад, школа, сім'я, подорожі, лікар), може зіграти коротку театральну роль.

10. Дитина повинна орієнтуватися в своєму оточенні, в навколишньому світі і в практичному житті

Дитина відповідає цій вимозі, якщо:

- він знає своє оточення (вдома, у школі), надійно орієнтується в близькому оточенні (знає, де живе, куди ходить у садок, де є магазини, дитячі майданчики, куди звернутися, коли йому щось потрібно тощо)
- обробляє звичайні практичні дії та ситуації, з якими вона стикається регулярно (наприклад, вона може впоратися з невеликим повідомленням, купити та оплатити в магазині, говорити про те, що їй потрібно, запитує про те, чого не розуміє, може телефонувати, піклується про порядок і чистоту, самообслуговування, виконує дрібні прибиральні роботи, вміє доглядати за рослинами або дрібними домашніми тваринами)
- знає, як поводитися (наприклад, вдома, в дитячому садку, в громадських місцях, у лікаря, в театрі, в магазині, на тротуарі, на вулиці, при зустрічі з чужими та незнайомими людьми) і намагається дотримуватися цього
- володіє знаннями про світ живої та неживої природи, людей, культуру, прийоми в рамках свого практичного досвіду (наприклад, орієнтується в схемі тіла, вміє називати його частини та окремі органи, розрізняє стать, знає, хто є членами сім'ї та чим вони займаються, розрізняє різні професії, допоміжні засоби, знаряддя праці, знає, для чого потрібні гроші, знає назви деяких рослин, дерев, тварин та інших живих істот, орієнтується в транспортних засобах, знає деякі технічні пристрої), розуміє загальні обставини, події, явища, ситуації, з якими вона безпосередньо стикається (наприклад,

погода та її зміни, зміна пір року, речовини та їх властивості, подорожі, навколишнє середовище та його захист, поводження з відходами)

- належним чином залучається до догляду за нужденними
- володіє знаннями про ширше довкілля, наприклад про нашу країну (міста, гори, річки, мову, культуру), про існування інших країн і народів, має випадкові та фрагментарні знання про різноманітність світу та його порядку (материків, планети Земля, всесвіту)
- адекватно і безпечно поводить себе в шкільному та домашньому середовищі та в громадських місцях (на вулиці, на дитячому майданчику, в магазині, у лікаря), усвідомлює можливі небезпеки (оцінює небезпечну ситуацію, обережна, не ризикує), знає і зазвичай дотримується основних правил поведінки на вулиці (звертає увагу при переході, розуміє знаки світлофора)
- знає фактори, що пошкоджують здоров'я (куріння)
- усвідомлює ризиковану та неадекватну поведінку, наприклад, знущення, насильство.